

¶ Kiedy już będziesz u podnóża na prawie 40 metrów budowli wysokiej uważaj, w złym jest stanie. To najstarsza taka konstrukcja w Europie. W kopule na górze jest zbiornik niespotykany, bo, jak cała wieża, żelbetowy! Ciśnienie w kranach równe utrzymywało dla mieszkańców higienę i wygodę, zanim w 1965 roku Centralny Wodociąg Żuławski, w skrócie ⁸, był już gotowy.

Na szczytce oznaczone są kierunki świata i chorągiewka z datą 1909.

¶ Nie idź teraz w stronę pobliskiego parku, chociaż stuletni i cichy! Szukaj, na cześć naszej konstytucji nazwanej, ulicy z ogrodniectwem – naprzeciw, wciąż jeszcze pięknej, secesyjnej kamienicy. Z tyłu zostaw, pomiędzy nimi położony, dom skromny, niepozorny, co siedzibą był gminy, zanim prawa miejskie nabyci mieszkańcy wolni.

Tu był kiedyś królów grunt zamkowy, po pruskim zaborze został urzędującym, kiedy Zakonowi Kanoniczek Świeckich z Warszawy był spłacony co do talara.

¶ Między dawnym sądом, podstawówką, tuż przed liceum (to szkoła jak miasto stara) skręć w stronę rzeki – szlaku już niewiele przed Tobą zostanie.

¶ Do najstarszej części miasta doszedłeś, szukający przygód człowiekowi, gdzie ród mieszkańców Loitzów ze Szczecina postawił już w XVI wieku swój „nowy dwór” obronny, zamkiem nazywany.

Na jego ruinie, w 1833 roku zbor ewangelicki został zbudowany.

¶ Tenże luterański kościół z wyniosłą wieżą i jego odbicie w wodach Tugi był rozpoznawalnym symbolem miasta przez czas bardzo długi.

Dziś w tym miejscu jest boisko szkolne tylko, skrywające pod ziemią piwnicę renesansową.

¶ Przy kładce przez rzekę zauważ na domu z werandą tablicę pamiątkową, co staraniem Bolka Kleina i dawnych mieszkańców jest ufundowana.

Z niej dowiesz się, że to dawny dom parafialny,

czyli ⁴

¶ Idź na drugim brzegu bulwarem, wśród lip młodych, podziwiając rzekę, co latek jest cała od roślinności zielona,

gdzie kożuchem grubym salwinii pływającej tafla wody jest zakryta.

Ta rzadka paproć wodna, w Polsce jest chroniona.

¶ Dojdźesz wnet do Willi-Restauracji Joker, która w zamierzchłych czasach Hotelem Werderhof i słynną peerelowską Tużanką była.

¶ Wejdź śmiało do środka. Od skarbu dzieli Cię już tylko mała chwila.

Podaj hasło poniższe barmanowi. On Twój wysiłek wynagrodzi!

Specjalów kuchni żuławskiej nie poskąpi, podniebieniu dogodzi!

¶ Za nowodworską wędrówkę dziękuję i mówię, jak bratu czy siostrze, zapraszam ponownie, czym chatą bogata zawsze Cię ugosczę!

Tu wpisz hasło:

<input type="text"/>	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5	<input type="text"/> 6	<input type="text"/> 7	<input type="text"/> 8	<input type="text"/> 9	<input type="text"/> 10	<input type="text"/> 11	<input type="text"/> 12
----------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

Tematyka

Podczas wyprawy dowiadujemy się wiele faktów i ciekawostek o dziedzictwie kulturowym i historycznym Nowego Dworu Gdańskiego.

Gdzie to jest?

Nowy Dwór Gdańsk jest dziesięciotysięcznym miastem powiatowym położonym w województwie pomorskim. Stolica Żuław znajduje się w odległości 40 km od centrum Gdańska. Z Warszawy do Gdańska przez Elbląg i Nowy Dwór Gdańsk wiedzie droga ekspresowa S7. Wyprawę należy rozpocząć w centrum miasta u zbiegu ulic Sienkiewicza, Obrońców Westerplatte, Sikorskiego i Dworcowej.

Na czym to polega?

Należy przejść całą trasę posługując się wskazówkami z tekstu jawnymi i ukrytymi. Rozwiązywanie po drodze liczne zagadki pozwala nam poznać końcowe hasło łączone z oznaczonymi cyframi liter. W końcowym punkcie trasy znajduje się skarb-pieczętka, której odbicie w oznaczonym miejscu otrzymasz po podaniu hasła.

Czas przejścia questu

około 60 minut

Opiekun questu

Wtorek18, kontakt: Grzegorz Gola, tel. 509396900

Pomyśl, tekst, przygotowanie i testowanie questu:

Kazimierz Główacki, Agnieszka Gola, Grzegorz Gola, Maciej Grochowski, Radosław Grzybowski, Krzysztof Jaworski, Bożena Kielar, Karolina Ressel, Wiesław Tyszka, Artur Wasielewski, Rafał Żak

Projekt zrealizowany przez grupę nieformalną Wtorek18 (dawniej Salwinia Ekoklub) przy współpracy Fundacji Pokolenia i Lokalnej Grupy Działania Żuawy i Mierzeja dofinansowany w ramach Funduszu AKUMULATOR SPOŁECZNY ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Questing Żuławski

Zagadki Nowego Dworu Gdańskiego

¶ Witam Cię Questowicz w naszym dość młodym mieście,

któremu Wilhelm I nadał prawa lat temu blisko dwieście. Nowy Dwór Gdańsk leży w delcie Wisły, której podmokłe tereny w trzynastym wieku ludzie osusza zaczęli.

Krzyżacy stworzyli tu spichlerz pod gołym niebem, a Żuawy odwdzięczyły im się miodem, mlekiem i chlebem.

Ziemie te po pokonaniu toruńskiego w 1466 roku w skład dóbr królów polskich weszły, potem na własność Sobieskich i ich spadkobierców przeszły.

W XVI wieku dzięki religijnej tolerancji sprowadzono tu mennonitów, którzy znając się na melioracjach, doznali tu bogactwa i licznych profitów.

Po I rozbiorze Polski, król pruski zagarnął Nowy Dwór spokojny.

Wtenczas i później – w Wolnym Mieście Gdańskim i podczas wojny – zwany Tiegenhof, od rzeki Tugi w tutejszym języku.

¶ Historia naszego miasta wielkie od niedawna zaciekanie wzbudza, więc Twój spacer po stolicy Żuław na pewno się uda!

Z liter hasło układaj, dokładnie odczytuj podane poniżej wskazówki, abyś bez błędu dotarł do skarbu tajemnej kryjówki!

Nowy Dwór Gdańsk - Centrum

¶ W centrum miasta, na skwerze, koło krzyża,
przed domem handlowym, „zbożowcem” dawniej zwanym,
znajdź kamień poświęcony tym, dla których Żuławy to cel życia obrany.
Wpisz brakujące słowo motta pomnika,
by zrozumieć powojenne losy tułacza-osadnika.

PRZYBYLIŚMY, ZOBACZYLIŚMY, □□□□□² □□□□□

¶ Z naszego miasta wszędzie blisko! Nawet na plażę dostaniesz się szybko
wsiadając w wagonik kolejki wąskotorowej.

Jej przystanek znajdziesz za rogiem, na końcu ulicy Dworcowej.

¶ Ty przejdź jednak na stronę skrzyżowania drugą,
do miejsca, gdzie zegar stoi i wejdź na kładkę przerzuconą nad Tugą.

Już spod daszku dojrzysz na lewym brzegu spichlerz potężny i sławny, zadbany,
w miejscu od 1776 roku przez rodzinę mennonicką Stobbe zarządzany.

Znany w Gdańsku i całym świecie trunek tu produkowano

- słynną jałowówkę – Stobbes Machandel do dziś tak nazywaną.

Przyjrzyj się dobrze spichlerzowi, na jego szczycie jest budowy data

- rok nadania praw miejskich naszemu miastu poznasz dodając trzy lata.

Spójrz za siebie, a zobacysz resztki mostu podnoszonego,

przez wielce zasłużoną dla miasta rodzinę Stobbe ufundowanego.

Dziś po barkach - nowodworskich lomach, browarze i gorzelni śladu nie ma prawie.

¶ Ruszaj dalej, wzdłuż ulicy, co dawniej Rynkiem była, ku dalszej zabawie!

Ulica na cześć pułkownika Ernesta Wejhera jest nazwana teraz,

co dzierżawcą nowodworskim stał się,

gdy królów Batoremu wojskowo pomógł w wojnie z Gdańskiem.

Przy ulicy, obok masztów flagowych, jest kamień-pamiątka

polskich wojennych weteranów.

¶ Po lewej stronie masz urząd miasta, a na przeciwko - Skwer Chopina.
Na końcu rzedu pergoli, przy domu starym, drewnianym
skręć prostopadle w prawo, w ulicę wciąż tak samo nazywaną.
¶ Znajdziesz tam kamienicę wyniosłą, w której dawniej się mieściła
Korelli cukiernia, a i dzisiaj słodkości można tam spróbować, na co wybrała godzina.
Obok sklep □□□□□⁹ □□□ (nazwa przywieziona zza Buga),
gdzie najlepsze wyroby mleczne sprzedają.
Kup tam jogurt bałkański lub ser nowodworski, one smak żuławski poznać dają.
¶ Przejdz na drugą stronę i ruszaj w zakrąt żwawo
ku ulicy imienia wielkiego polskiego generała.
Do mostu zwodzonego ulica ta (kiedyś przeddvorze) prowadzi.
Tymczasem, na mijane kamieniczki okiem rzucić nie zawdzi.
Są tu najstarsze domy w mieście, drewniane i parterowe,
szczytem do ulicy ustawione, na wzór fryzyski, małomiasteczkowe.
To dowód na to, że cztery wieki temu, mieszkali w nich niderlandzcy osadnicy.
Dwa odatowane domy, prawie naprzeciw siebie położone, znajdź na tej ulicy.
Tam, gdzie wejście do sklepu między kolumnami,
data budowy znajduje się nad oknami.
Po drugiej stronie ulicy, pod lipami, również odczytaj rok wypisany
- przez wichry historii nie został on wymazany.

Teraz idź tą stroną ulicy, przy której stoi dom starszy.

¶ Na rogu kamienica wyrasta zielono-biała,
tam siedziba browarniczego rodu Hamm miejsce miała.
O jej wieku świadczy tabliczka kamienna w fundament wmurowana.
Na niej łacińskie słowo □¹¹ □□, znaczące tyle, co „roku” i „1824” data.

¶ Obok w domu, dziś handlowym, gdzie kiedyś była stara gospoda,
bardzo ważna zapadła szwedzko-gdańska ugoda
o podziale zysków z ceł w nadbałtyckim porcie w 1630 roku.
¶ Za Żuławskim Bankiem Spółdzielczym - dojrzysz go z łatwością,
przejdz na drugą stronę ulicy i ostrożnie podążaj prosto.
Przez duży parking idź do podobnych do siebie trojga drzwi.
Chcesz coś ciekawego zobaczyć? Pod balkon się skryj.

¶ Nad pierwszymi drzwiami herb naszego miasta stary dojrzysz,
zaś sąsiedniego Nowego Stawu, gdy w prawo spojrzysz.
Nad środkowymi drzwiami (gdzie był herb powiatu) jest napis □□³ □ KULTURY,

który najdłużej w powojennej Polsce działał, bo już od 1950 roku.

Przed wojną ten budynek, bardzo poprawnej architektury,
również podobnym celom, ale w innym kontekście historii, służył.

Gdy oczy na metalową barierkę balkonu podniesiesz,

symbol zbrodniczej ideologii, lecz już bez ramion dostrzeżesz.

Ten symbol to □□¹² □□□□□□

¶ Zanim swą podróż kontynuować będziesz, spójrz na lewo od frontu.
Tam, w oddali Muzeum Żuławskiego odrestaurowany czerwony budynek stoi,
zapamiętaj ten obiekt, wspomnij jeszcze o nim!

¶ Zatróć teraz - idź do budynku zwanego powiatowym urzędem.
Nad wejściem, tuż przy fontannie, jest herb z żuławskim mężem,
co w ręku trzyma □□□□□. Ten wizerunek jest bardzo stary,
pochodzeniem swoim sięga średniowiecza.
Wielu spod tego znaku zginęło pod Grunwaldem od wojsk Jagiełły miecza.
¶ Spod budynku starostwa widać most zwodzony.
Obejrzyj konstrukcję metalową z 1936 roku.
W trzy minuty mógł być do góry podniesiony!
¶ Za mostem, po prawej stronie, na dole, na betonowym filarze nad wodą,
zobaczysz znak powodziowy z datą 14 □□□□□⁵ 2009.
Tego dnia tak wysoko Tuga sięgała - do miasta się wdarła i niektóre ulice podmyła.
Teraz i w przyszłości, nigdy nie wolno zapomnieć nikomu,
że tereny wokół miasta są położone poniżej morza poziomu.

¶ Od mostu pójdz wzduł rzeki, tak by podziwiać nadwodną starostwa elewację.
Dom ten, tuż przed wojną wzniesiony, jako luksusowy hotel służył,
co gościom swym zawsze przyznawał rację.
Miał piwnicę machandla, klub z bilardem i restaurację,
w której rysunek z napisem na ścianie przypominał,
że lepiej tonąć na obfitych Żuławach, niż usychać z głodu na wyżynach.

¶ Dom kultury, tuż obok, z tej strony pokazuje swój olbrzymi dach kopertowy.
¶ Trzeci budynek z czerwonej cegły, najbardziej od rzeki oddalony,
to Żuławski Park Historyczny, przez gminę i UE na blysk odnowiony.
Muzeum Żuławskie w 1994 roku utworzone w swoich murach mieści.
Budynek liczy trzy kondygnacje (bez piwnicy), na wszystkich wystawa
o dziejach miasta i Żuław - każda w swej treści bardzo ciekawa.
Dawniej tam była stara mleczarnia Szwajcara Leonarda Kriega.
Stamtąd olbrzymie kręgi ementalera i tylzyckiego sera nad rzekę wytaczano
po specjalnych rynach wprost na barki i dalej,
do Królewca, Gdańskiego i Elbląga spławiano.

¶ Podążaj wzduł Tugi deptakiem, dojdźesz do parku z drewnianym pomostem.
To miejsce wiecznego spoczynku prochów dawnych mieszkańców miasta.
Znajdź kamień, który fakt ten upamiętnia w dwóch językach.
Wpisz polskie słowa z pomnika,

PAMIĘCI □□□□□¹⁰ □□⁶ POKÓJ TEMU MIASTU

¶ Spójrz na stare drzewa, aby jak najdłużej rosły,
te kasztanowce i lipy, co bieg czasu dobrze zniszczyły.

Niedaleka ulica „żołędziową tryfą” była dawniej zwana
z powodu licznych pomnikowych dębów, którymi jest usiana.

¶ Z parku już blisko do neogotyckiego kościoła katolików rzymskich,
którego konsekracji w 1851 roku dokonał biskup warmiński.

¶ To romantyczna architektura, co pochodzi wprost z pracowni z Berlina.
Kościół jest pod wezwaniem □□□□□⁷ PAŃSKIEGO

¶ A teraz fragment trasy najtrudniejszy się zaczyna.
Musisz odnaleźć wieże ciśnień - najwyższy obiekt w mieście.
Przejdz przez osiedle, drogę każdy Ci wskaże.
Wieża ta dla nowodworzów jest jak latarnia w porcie dla marynarzy.